

การปรับตัวของวงปี่พาทย์มอญในจังหวัดราชบุรีท่ามกลางบริบทสังคมไทยร่วมสมัย

The Adaptation of the Piphat Mon in Ratchaburi Province in the Context of Contemporary Thai Society

Received: 2022-01-02

Revised: 2021-02-19

Accepted: 2021-02-24

ฉันทยาภรณ์ โพธิกาวิณ*

Dhanyaporn Phothikawin*

วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล*

College of Music Mahidol University*

E-mail: muk_than@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา และพัฒนาการของวงปี่พาทย์มอญในจังหวัดราชบุรี 2) เพื่อศึกษาการปรับตัวของวงปี่พาทย์มอญในจังหวัดราชบุรีท่ามกลางบริบทสังคมไทยร่วมสมัย การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้ให้สัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยทำการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ คือ ผู้ที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวข้องกับประวัติความเป็นมา และพัฒนาการของวงปี่พาทย์มอญในจังหวัดราชบุรี และศึกษาการปรับตัวของวงปี่พาทย์มอญในจังหวัดราชบุรีท่ามกลางบริบทสังคมไทยร่วมสมัย จากนั้นนำเสนอผลการวิจัยในลักษณะการพรรณนา และพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า 1) ประวัติความเป็นมาของวงปี่พาทย์ในจังหวัดราชบุรี จากการสันนิษฐานของนักดนตรีในจังหวัดราชบุรี พบว่า ความเป็นมาของวงปี่พาทย์ในจังหวัดราชบุรีน่าจะมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับวงปี่พาทย์ในจังหวัดสมุทรสงคราม โดยรับการถ่ายทอดสืบทอดต่อกันมาโดยมีนักดนตรีคนสำคัญซึ่งเป็นต้นแบบเป็นในการถ่ายทอดและสืบทอดความรู้ทางดนตรี คือ ครูรวมพรหมบุรี ท่านเป็นนักดนตรีที่มีชื่อเสียงในประวัติศาสตร์ดนตรีของจังหวัดราชบุรี

2) ปัจจัยที่ทำให้เกิดการปรับตัวของวงปี่พาทย์มอญในจังหวัดราชบุรี ได้แก่ 2.1) ปัจจัยภายใน ประกอบด้วย การถ่ายทอดและการสืบทอด 2.2) ปัจจัยภายนอก ประกอบด้วย 2.2.1) ปัจจัยทางสังคม และวัฒนธรรม ในเรื่องบทบาททางประเพณี และพิธีกรรม และการรับวัฒนธรรมดนตรีสมัยใหม่ 2.2.2) ปัจจัยทางการศึกษา 2.2.3) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ในเรื่องการแข่งขันทางธุรกิจ และการว่าจ้างนักดนตรี 2.2.4) ปัจจัยทางเทคโนโลยี ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ทำให้เกิดการปรับตัวของวงปี่พาทย์มอญในจังหวัดราชบุรีท่ามกลางบริบทสังคมไทยร่วมสมัย ดังนี้ 1) การปรับตัวในด้านการถ่ายทอดความรู้ ในเรื่องการได้รับเชิญเป็นวิทยากรหรือครูภูมิปัญญา 2) การปรับตัวในด้านบทบาททางสังคมและวัฒนธรรม 3) การปรับตัวในด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์ 4) การปรับตัวในด้านรูปแบบของการบรรเลง ทั้งการประยุกต์เครื่องดนตรี เวที เครื่องเสียง การประพฤติปฏิบัติของนักดนตรี 5) การปรับตัวด้านบทเพลง

คำสำคัญ: ปี่พาทย์มอญ / การปรับตัว

Abstract

The purposes of this research study are 1) to study the history and development of the Plphat mon in Ratchaburi Province and 2) to investigate the adaptation of the piphat mon in ratchaburi province in the context of contemporary thai society. This study is a qualitative study. The researcher(s) interviewed and collect the data from the interviewees who were the informants about the history and development. Then, the adaptations were studied. The results were presented descriptively and analytically.

The results were as follows. 1) Regarding the history, it was found that the history might be related to Plphat mon in Samut Songkhram Province according to the assumptions of the musicians in the Ratchaburi province. Plphat mon has been inherited by the musician who were the role models transferring and inheriting the musical knowledge. The musician was Kru Ruam Phromburi. He was a famous musician in the musical history of Ratchaburi Province.

2) The factors of the adaptations of the Plphat mon in Ratchaburi Province were as follows: 2.1) the internal factors including the transfers and inheritances, 2.2) the external factors including 2.2.1) the social and cultural factors about the traditional roles and rituals as well as the adoptions of the modern musical cultures, 2.2.2) the educational factors, 2.2.3) the economic factors about the business competitions and the employment of musicians, and 2.2.4) the technological factors. These were the factors of the adaptations of the Plphat mon in the province with the contemporary contexts as follows: 1) the adaptations about transferring the knowledge from the speakers or wisdom teachers; 2) the adaptations about the social and cultural contexts; 3) the adaptations about the marketing and public relations; 4) the adaptations about the forms of the performances, the applications of the musical instruments and sound systems, and the behaviors of the musicians; and 5) the adaptations about the songs.

Keywords: Plphat mon /adaption

บทนำ

ดนตรีเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งของมนุษย์ในสังคมโลก มีวิวัฒนาการมาพร้อมกับวิถีชีวิตของมนุษย์ในแต่ละยุค มีการกำหนดแบบแผนวิชาการดนตรีของชนชาติต่าง ๆ ซึ่งมีความแตกต่างกันตามลักษณะของเผ่าพันธุ์หรือกลุ่มชนทางสังคมของชาตินั้น ๆ โดยถือว่าดนตรีเป็นภาษาชนิดหนึ่งของมนุษย์ ดนตรีจึงเป็นผลิตรวมของปรัชญาแนวคิด พื้นฐานทางสังคม ชีวิตความเป็นอยู่ การงานอาชีพและความรู้ความสามารถทางศิลป ที่เป็นภาพสะท้อนอันชัดเจนของสังคมในแต่ละยุคแต่ละสมัย (พูนพิศ อมาตยกุล, 2529: 1; ปัญญา รุ่งเรือง, 2546: 193)

ดนตรีมีความผูกพันกับวิถีชีวิตของคนไทยอย่างแนบแน่น คนไทยนำดนตรีมาใช้ในการกิจกรรมตั้งแต่เกิดจนกระทั่งสิ้นชีวิต ทศนคติของคนไทยในสมัยโบราณเห็นว่าความสนุกสนานรื่นเริงเป็นมาตรฐานของชีวิตที่ดี นาฏศิลป์และดนตรีไทยจึงเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนไทยในแต่ละช่วง ซึ่งมีการทำบุญและมีการเฉลิมฉลอง นอกจากนั้นดนตรีไทยยังรับใช้ประเพณีทางสังคม เช่น การ

ทำบุญตามเทศกาลต่าง ๆ ตลอดจนประเพณีทางศาสนา โดยเข้าไปเกี่ยวข้องเป็นมหรสพให้ความสนุกสนานแก่ผู้คนที่ได้ร่วมกันทำบุญทำกุศลตามประเพณี (ศีกฤทธิ์ ปราโมช, 2522: 1-5) ซึ่งในงานต่างๆ ที่กล่าวมานั้นต้องมีดนตรีประกอบเกือบทั้งสิ้น เริ่มต้นด้วยปี่พาทย์บรรเลงเพลงโหมโรง บรรเลงรับพระที่มาเจริญพระพุทธมนต์ บรรเลงระหว่างพระฉัน และบรรเลงส่งพระเวลาพระกลับด้วยเพลงกราวรำ แสดงความปิติยินดีที่ได้ทำบุญเสร็จ นอกจากนี้ปี่พาทย์จะใช้ในการประกอบพิธีกรรมแล้ว ในด้านการแสดงนาฏศิลป์ไทย เช่น โขน ละคร ลิเก และอื่นๆ ก็ใช้ปี่พาทย์เป็นส่วนในการบรรเลงประกอบเป็นสำคัญ (กนก คล้ายมุข, 2541 : 22)

วงปี่พาทย์มอญแต่เดิมนั้น เป็นวงดนตรีประจำชาติของ “ชาวมอญ” ซึ่งเป็นดนตรีที่นิยมใช้ในการบรรเลงในงานต่างๆ ทั้งงานมงคล และงานอวมงคล รวมทั้งงานเฉลิมฉลองต่างๆ วงปี่พาทย์มอญนั้นเป็นที่นิยมของวงการเพลงไทยเดิมมาทุกยุคทุกสมัย ลักษณะทางดนตรีที่มีความคล้ายคลึงกัน โดยเฉพาะดนตรีของมอญกับไทยนั้นมีความคล้ายใกล้เคียงกันมาก ทั้งทางด้านเครื่องดนตรี ทางดนตรี รวมทั้งทำนอง นอกจากนี้คนไทยรับเอาวัฒนธรรมดนตรีพิธีกรรมของชาวมอญมาประยุกต์ใช้ตั้งแต่สมัยโบราณ และนิยมยึดถือปฏิบัติสืบเนื่องตามแต่โบราณมาเช่นกัน วงปี่พาทย์มอญจึงได้รับความนิยมมากในการใช้บรรเลงดนตรีในงานพิธีกรรมต่างๆ จวบจนกระทั่งปัจจุบันนี้ (ปรีดี รักชีพ, 2552:19) และได้รับความนิยมในบริเวณภาคตะวันตกของประเทศ และปรากฏอยู่ในหลายจังหวัดของประเทศไทย เช่น จังหวัดนครปฐม จังหวัดพิษณุโลก จังหวัดกาญจนบุรี จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดราชบุรี

ราชบุรี เป็นจังหวัดที่มีกลุ่มชาติพันธุ์อยู่อาศัยเป็นจำนวนมาก มอญเป็นอีกชนชาติหนึ่งที่เข้าอพยพย้ายถิ่นเข้ามาอาศัย และได้นำเอาวัฒนธรรมของตนเข้ามาเผยแพร่ และผสมผสานเข้ากับวัฒนธรรมของไทย จนเกิดเป็นความเข้มแข็งทางวัฒนธรรม วงปี่พาทย์มอญในจังหวัดราชบุรี เป็นวงดนตรีที่มีความสำคัญและมีบทบาททางสังคมที่อยู่คู่กับชาวราชบุรีมาโดยตลอด เพราะมีการใช้ในการประกอบพิธีกรรมต่างๆ เช่น งานบวช งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ งานรื่นเริงต่างๆ รวมทั้งงานศพ โดยมากชาวบ้านจะนิยมเรียกใช้วงปี่พาทย์มอญ เป็นหลัก เพราะวงปี่พาทย์มอญนั้นมีรูปแบบ และแบบแผนที่สืบเนื่องมายาวนาน รวมทั้งมีพิธีกรรมต่างๆซึ่งเกี่ยวกับ ศาสนา ความเชื่อ ที่ทำให้ชาวบ้านยอมรับ และกลายเป็นธรรมเนียมปฏิบัติสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน แต่ท่ามกลางกระแสของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่หลั่งไหลเข้ามา ส่งผลต่อวัฒนธรรมทางดนตรีที่อยู่ภายในจังหวัดราชบุรี แต่วงปี่พาทย์มอญซึ่งเป็นวัฒนธรรมดั้งเดิม กลับสามารถดำรงอยู่ได้ภายในจังหวัดราชบุรี

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาประวัติความเป็นมา และพัฒนาการของวงปี่พาทย์มอญในจังหวัดราชบุรี และเพื่อศึกษาการปรับตัวของวงปี่พาทย์มอญในจังหวัดราชบุรีท่ามกลางบริบทสังคมไทยร่วมสมัย ซึ่งผลการศึกษาที่ได้รับจะเป็นประโยชน์ในด้านดนตรีวิทยาและก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และตระหนักถึงคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรมแก่ผู้ที่สนใจที่จะศึกษาในเชิงวิชาการ นอกจากนี้ยังเป็นแนวทางการอนุรักษ์ให้คงอยู่สืบต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา และพัฒนาการของวงปี่พาทย์มอญในจังหวัดราชบุรี
2. เพื่อศึกษาการปรับตัวของวงปี่พาทย์มอญในจังหวัดราชบุรีท่ามกลางบริบทสังคมไทยร่วมสมัย

วิธีดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยดำเนินไปตามระเบียบวิธีวิจัยและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก

การเลือกบุคคลผู้ให้สัมภาษณ์ หรือบุคคลผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) นั้นนับว่าเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมาก ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลและผู้วิจัยเลือกสัมภาษณ์และเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 1) ผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา และพัฒนาการของวงปีพาทย์มอญในจังหวัดราชบุรี 2) นักดนตรีที่มีความเชี่ยวชาญมีประสบการณ์ และมีความเกี่ยวข้องกับวงปีพาทย์มอญในจังหวัดราชบุรี นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการรวบรวมข้อมูลแบบลูกบอลหิมะ (Snow Ball Technique) ซึ่งเป็นการเลือกผู้ให้ข้อมูลในลักษณะแบบต่อเนื่อง โดยผู้ให้ข้อมูลรายแรกจะเป็นผู้ให้คำแนะนำในการเลือกผู้ให้ข้อมูลรายต่อไป จนกระทั่งผู้วิจัยได้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่สามารุให้ความรู้และข้อมูลที่ต้องการเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์มากที่สุด ดังนั้น วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการเก็บข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์ระดับลึกและการสังเกตจึงเป็นไปเพื่อรวบรวมข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่ศึกษาอย่างรอบด้าน โดยอาศัยการบรรยายเหตุการณ์ การเล่าประสบการณ์ต่าง ๆ อย่างละเอียด เพื่อที่จะเข้าใจถึงความหมายของปรากฏการณ์และบริบทที่เชื่อมโยงไปสู่การอธิบายสาเหตุของพฤติกรรมหรือความสัมพันธ์ทางสังคมต่าง ๆ อย่างถูกต้องตรงกับความหมายของสิ่งที่เกิดขึ้นจริงได้

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยศึกษา แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจาก เอกสารที่ใช้ประกอบการศึกษาในครั้งนี้ ซึ่งได้แก่ บทความ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ หนังสือ ตำรา เพื่อให้ทราบข้อมูลที่ประวัติความเป็นมา และพัฒนาการของวงปีพาทย์มอญในจังหวัดราชบุรี รวมทั้งการปรับตัวทางวัฒนธรรม แล้วนำมาสร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้จัดเตรียมแนวทางในการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม อย่างกว้าง ๆ เพื่อใช้เก็บข้อมูล ที่ผู้ให้ข้อมูลหลัก หรือใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ถูกละเลยจากการสัมภาษณ์เพื่อให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่ครบถ้วนมากขึ้น ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และในการดำเนินการศึกษาวิจัย และ ผู้วิจัยยังได้ใช้การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม เพื่อแนวทางในการสังเกตอย่างกว้าง ๆ เพื่อใช้เก็บข้อมูล ที่ผู้ให้ข้อมูลหลักไม่สามารถอธิบายภาพให้เห็นภาพที่ชัดเจนได้ หรือใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ถูกละเลยจากการสัมภาษณ์เพื่อให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่ครบถ้วนมากขึ้น นอกจากนี้ ผู้วิจัยจึงได้มีการขอการรับรองจากสำนักงานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อพิทักษ์สิทธิและสวัสดิภาพของผู้เข้าร่วมการวิจัย

ขั้นตอนที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเข้าถึงผู้ให้ข้อมูลด้วยการสร้างความคุ้นเคยและสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน (Rapport) เพื่อให้เกิดความไว้วางใจและสามารถชักจูงให้เห็นถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมในการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามและใช้ตัวผู้วิจัยเองเป็นเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ของคำถามหรืออธิบายประเด็นคำถามที่คลุมเครือให้กับผู้ถูกสัมภาษณ์เพื่อให้เกิดความชัดเจนในประเด็นคำถามมากขึ้น รวมทั้งใช้การสังเกต สืบค้น ท้าทาย และ แลกเปลี่ยนของผู้ถูกสัมภาษณ์ จากนั้น ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ โดยทำการสังเกต และเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ และได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลไปพร้อม ๆ กัน และเริ่มเขียนรายงาน

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ ที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์ และการบันทึกข้อมูลจะทำการวิเคราะห์ไปพร้อม ๆ กัน กับการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยจัดแยกเป็นหมวดหมู่ตามประเด็นต่าง ๆ โดยการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัย และเขียนรายงานผลการศึกษา ในลักษณะการพรรณนาและพรรณนาวิเคราะห์ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา และพัฒนาการของวงปีพาทย์มอญในจังหวัดราชบุรี และการปรับตัวของวงปีพาทย์มอญในจังหวัดราชบุรีท่ามกลางบริบทสังคมไทยร่วมสมัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาในครั้งนี้ สามารถสรุปผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ประวัติความเป็นมา และพัฒนาการของวงปีพาทย์มอญในจังหวัดราชบุรี

ประวัติความเป็นมาของวงปีพาทย์ในจังหวัดราชบุรีมีมาอย่างยาวนาน จากการสืบค้นฐานของนักดนตรีในจังหวัดราชบุรี พบว่า ความเป็นมาของวงปีพาทย์ในจังหวัดราชบุรีน่าจะมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับวงปีพาทย์ในจังหวัดสมุทรสงคราม โดยรับการถ่ายทอดสืบทอดต่อกันมา ในช่วงแรกของก่อตั้งวงปีพาทย์ เป็นวงปีพาทย์ไทย โดยมีนักดนตรีคนสำคัญซึ่งเป็นต้นแบบเป็นในการถ่ายทอดและสืบทอดความรู้ทางดนตรี คือ ครูรวม พรหมบุรี ท่านเป็นนักดนตรีที่มีชื่อเสียงในประวัติศาสตร์ดนตรี นอกจากนี้ ท่านยังเป็นครูและนักดนตรีที่เป็นต้นแบบของการศึกษาดนตรีปีพาทย์ที่ทำให้เกิดวงดนตรีปีพาทย์ในจังหวัดราชบุรีมาจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ จากการวิเคราะห์ข้อมูล ยังพบว่า ความเป็นมาของคณะปีพาทย์มอญในจังหวัดราชบุรี ยังมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับวงปีพาทย์ในอำเภอโพธาราม อำเภอบ้านโป่ง และจังหวัดนครปฐม ในบางคณะอีกด้วย

ในปัจจุบัน มีวงปีพาทย์มอญในจังหวัดราชบุรีที่ยังคงมีการถ่ายทอด สืบทอด และมีการปรับตัวทางวัฒนธรรมท่ามกลางบริบทสังคมไทยร่วมสมัย กระจายตัวอยู่ในจังหวัดราชบุรี ดังนี้

จังหวัดราชบุรี	รายชื่อคณะปี่พาทย์
อำเภอเมืองราชบุรี	1) คณะครุรวม พรหมบุรี 2) คณะ ส. ศิลปบรรเลง 3) คณะ ข. ศิษย์ชวนบรรเลง
อำเภอจอมบึง	1) คณะโอภาส บรรเลง (อาจารย์เป็น) 2) คณะวิรัตน์บรรเลง
อำเภอดำเนินสะดวก	1) คณะ อ. บรรเลงศิลป์
อำเภอบ้านโป่ง	1) คณะเครื่องปั้นเชิงศิลป์ 2) คณะศิษย์หลวงพ่อดล 3) คณะเมืองคนงาม 4) คณะสมชาย บุตรสำราญ
อำเภอโพธาราม	1) คณะครูสวน บรรเลง 2) คณะส.ประสพศิลป์ 3) คณะธงชัย บรรเลง 4) คณะราชสีห์บรรเลงศิลป์
อำเภอปากท่อ	1) คณะ รุ่งสุรินทร์บรรเลง

จากข้อมูลดังกล่าว คณะปี่พาทย์มอยู่ในจังหวัดราชบุรี มีอยู่ด้วยกันหลายคณะ และในแต่ละคณะก็กระจายกันอยู่กันตามอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดราชบุรี ซึ่งในแต่ละคณะมีประวัติความเป็นมาอย่างยาวนาน จุดเริ่มต้นของการก่อตั้งคณะเริ่มต้นขึ้นจากความตั้งใจ สนใจในวิชาการดนตรี จนกระทั่งได้ถ่ายทอดความรู้ทางดนตรีนั้นให้กับบุคคลภายในครอบครัว จนเป็นการสืบทอดวัฒนธรรมดนตรีอย่างเข้มแข็ง จะเห็นได้ว่า ในยุคสมัยที่สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาย ทั้งทางสังคม วัฒนธรรม และเศรษฐกิจ วัฒนธรรมทางดนตรีได้รับผลกระทบเป็นอย่างมากจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว หากแต่ปี่พาทย์มอยู่ในจังหวัดราชบุรี ยังสามารถดำรงอยู่ได้ในกระแสของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยมีครอบครัวซึ่งเป็นรากฐานทางดนตรีที่สำคัญในการสืบทอดวัฒนธรรมทางดนตรี และยังส่งผลให้ปี่พาทย์มอยู่ในจังหวัดราชบุรียังคงมีบทบาททางสังคม และวัฒนธรรมมาจนถึงปัจจุบัน

2. ปัจจัยที่ทำให้เกิดการปรับตัวของวงปี่พาทย์มอยู่ในจังหวัดราชบุรี

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิเคราะห์ ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการปรับตัวของวงปี่พาทย์มอยู่ในจังหวัดราชบุรี ดังนี้

1) ปัจจัยภายใน

1.1) การถ่ายทอดและการสืบทอด

จากการวิเคราะห์ปัจจัยภายใน ด้านการถ่ายทอดและการสืบทอดภายในครอบครัว พบว่า การถ่ายทอด และการสืบทอดมีการเปลี่ยนแปลงไป การถ่ายทอดในช่วงแรกเริ่มต้นจากภายในครอบครัว เกิดจากสภาพแวดล้อมที่มีพ่อแม่พี่น้องหรือญาติผู้ใหญ่เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ และมีบุตรหลานและญาติพี่น้องที่อยู่ในครอบครัว เป็นผู้รับการถ่ายทอด และนำไปสู่การถ่ายทอดแบบสำนักดนตรี ต่อมาเมื่อสภาพสังคม และสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลง ส่งผลให้ระบบความคิด ความเชื่อ วิถีชีวิต ในการถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีแบบครอบครัว และแบบสำนักกำลังสูญหายไป และได้ถูกปรับเปลี่ยนเป็นการถ่ายทอดความรู้จากนักดนตรีที่มีประสบการณ์แทน เพื่อต่อเพลงที่ใช้ในงานที่จะบรรเลงในงานนั้น ๆ และต่อมาการถ่ายทอดความรู้ทางดนตรี ได้ถูกปรับเปลี่ยนเข้าสู่ระบบการศึกษา ส่งผลให้การถ่ายทอดความรู้ และการสืบทอดความรู้ภายในครอบครัวของนักดนตรี กำลังสูญหายไปจากสังคม

2) ปัจจัยภายนอก

2.1) ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม

2.1.1) บทบาททางประเพณี และพิธีกรรม

จากการวิเคราะห์ ปัจจัยทางสังคม และวัฒนธรรม ด้านบทบาททางประเพณี พิธีกรรม จะเห็นได้ว่า บทบาทของคณะปี่พาทย์มอญในจังหวัดราชบุรี ทั้งในด้านของประเพณี และพิธีกรรม ดนตรีปี่พาทย์ถูกกลดบทบาท และความสำคัญลงไปตามการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรมที่เข้ามา ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการดำรงอยู่ของวงปี่พาทย์มอญในจังหวัดราชบุรี และอาจจะเป็นสาเหตุที่ทำให้คณะปี่พาทย์ค่อยๆ สูญหายไปจากสังคมไทย ดังนั้น การปรับตัวของคณะปี่พาทย์ด้านบทบาททางประเพณี พิธีกรรม จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากเพื่อให้สามารถดำรงอยู่ได้ท่ามกลางบริบทของสังคมร่วมสมัย

2.1.2) การรับวัฒนธรรมดนตรีสมัยใหม่

จากการวิเคราะห์ ปัจจัยทางสังคม และวัฒนธรรม ด้านการรับวัฒนธรรมดนตรีสมัยใหม่ พบว่า การรับเอาวัฒนธรรมดนตรีสมัยใหม่ที่เข้ามาตามการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ทั้งในด้านของเครื่องดนตรี รูปแบบการแสดงและบทเพลง ที่เป็นไปตามกระแสความนิยม ได้ส่งผลกระทบต่อรูปแบบของการบรรเลงในแบบดั้งเดิมเป็นอย่างมาก และอาจส่งผลให้รูปแบบของการบรรเลงในแบบดั้งเดิมสูญหายไปไม่ช้า และในขณะเดียวกันการรับวัฒนธรรมดนตรีสมัยใหม่ดังกล่าว อาจเป็นการพัฒนาวงปี่พาทย์มอญเพื่อให้เป็นที่รู้จักและอยู่กับสังคมไทยได้ ซึ่งเป็นการปรับตัวทางวัฒนธรรมให้วงปี่พาทย์มอญสามารถดำรงอยู่ได้ในบริบทของสังคมร่วมสมัย

2.2) ปัจจัยทางการศึกษา

จากการวิเคราะห์ ปัจจัยทางการศึกษา พบว่า ระบบการศึกษาที่เข้ามา ได้ส่งผลกระทบต่อการถ่ายทอดความรู้ภายในครอบครัว ภายในสำนักดนตรี หรือการถ่ายทอดจากนักดนตรีที่มีความสามารถทางดนตรีสูญหายไป ทำให้รูปแบบของการถ่ายทอดการปฏิบัติดนตรีในแบบดั้งเดิมมีการเปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ยังส่งผลให้ความลึกซึ้งทางดนตรี การปฏิบัติตนในฐานะนักดนตรีดนตรีที่ดี และจิตวิญญาณของความเป็นนักดนตรี ที่เป็นการบ่มเพาะนักดนตรีก็สูญหายไปด้วย แต่ในขณะเดียวกัน ระบบการศึกษาเข้ามา ก็ได้นำวิธีการในการถ่ายทอดความรู้ในรูปแบบใหม่เข้ามา และนำรูปแบบของการเรียนรู้ทั้งในด้านเนื้อหา สาร หรือวิชาการต่าง ๆ ที่มีความหลากหลายมากขึ้นเข้ามา จึงส่งผลให้ระบบการศึกษาที่เข้ามาสามารถสร้างอาชีพที่ดี และสามารถสร้างอนาคตให้กับนักดนตรีได้

2.3) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

2.3.1) การแข่งขันทางธุรกิจ

จากการวิเคราะห์ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ด้านการแข่งขันทางธุรกิจ พบว่า คณะปี่พาทย์เกิดการแข่งขันกันระหว่างคณะปี่พาทย์ด้วยกันเองทั้งในจังหวัดราชบุรี และจังหวัดใกล้เคียงที่เขามารับงาน ทำให้เกิดการแข่งขันกันในทางธุรกิจ ส่งผลให้รายได้ลดน้อยลง และไม่สามารถเป็นรายได้ประจำเพื่อค้ำจุนครอบครัวได้ การประกอบอาชีพด้านปี่พาทย์ในปัจจุบันจึงเป็นอาชีพเสริม โดยที่นักดนตรีปี่พาทย์ส่วนใหญ่จะต้องมีงานประจำรองรับอยู่ด้วย จึงจะสามารถดำรงอยู่ได้ ปัจจุบันการดำรงชีพของชาวดนตรีปี่พาทย์ อยู่ในสภาพที่ต้องปรับเปลี่ยนให้คล้อยตามกระแสความ

นิยมของชาวบ้าน หรือเจ้าภาพทั้งหลาย ดังนั้น การแข่งขันทางธุรกิจของคณะปีพาทย์ที่เกิดขึ้น อยู่ในจังหวัดราชบุรี จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้เกิดการปรับตัวของคณะปีพาทย์เพื่อให้สามารถดำรงอยู่ได้ในบริบทของสังคมในปัจจุบัน

2.3.2) การจ้างนักดนตรี

จากการวิเคราะห์ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ด้านการว่าจ้างนักดนตรี พบว่า เมื่อความเป็นสำนักดนตรีค่อยๆสูญหายไปจากสังคมไทย คณะปีพาทย์มอญได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงนั้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การว่าจ้างนักดนตรีจึงเกิดขึ้น และกลายเป็นส่วนหนึ่งของธุรกิจทางด้านดนตรี นอกจากนี้ การแข่งขันทางธุรกิจของคณะปีพาทย์ที่มากขึ้น การว่าจ้างนักดนตรีที่มีฝีมือ แสดงผลงานได้ตรงตามความต้องการของผู้ฟังและผู้ว่าจ้าง เป็นสิ่งที่หัวหน้าคณะต้องการ เพื่อการดำเนินงานทางธุรกิจ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อสภาพการณ์ดำรงชีพของนักดนตรีปีพาทย์ และเป็นสาเหตุที่สำคัญในการปรับตัวของคณะปีพาทย์เพื่อให้สามารถดำรงอยู่ได้ท่ามกลางบริบทของสังคมร่วมสมัย

2.4) ปัจจัยทางเทคโนโลยี

จากการวิเคราะห์ ปัจจัยทางเทคโนโลยี จะเห็นได้ว่า เทคโนโลยี ได้เข้ามามีบทบาทในสังคมปัจจุบันอย่างมาก การเข้าถึงข้อมูลที่รวดเร็ว ได้นำพาการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรมเข้ามา จนหลงลืมความเป็นรากเหง้าวัฒนธรรมของตน สิ่งต่างๆ ที่เข้ามาจากสื่อเหล่านี้ ได้ส่งผลกระทบต่อการดำรงอยู่ของคณะปีพาทย์เป็นอย่างมาก ทำให้ความนิยมทางวัฒนธรรมดนตรีของผู้ว่าจ้างเปลี่ยนไป ทำให้กระแสความนิยมของดนตรีปีพาทย์ลดลง และกำลังเสื่อมถอยไปจากสังคมไทยในที่สุด

3. การปรับตัวของคณะปีพาทย์มอญในจังหวัดราชบุรี

จากปัจจัยภายในและภายนอก ส่งผลให้คณะปีพาทย์มอญต้องปรับตัวเพื่อให้คณะปีพาทย์มอญสามารถที่จะดำรงอยู่ได้ในสภาพสังคมปัจจุบัน ซึ่งการปรับตัวดังกล่าว ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์การปรับตัว ดังนี้

3.1) การปรับตัวในด้านการถ่ายทอดความรู้

การถ่ายทอดความรู้เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการสืบทอดความรู้ทางดนตรีไทย การถ่ายทอดความรู้เป็นระบบการสั่งสม ความชำนาญ และทัศนคติ การปฏิบัติในการบรรเลงจากคนในรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง ดังนั้น คณะปีพาทย์มอญจึงได้มีการปรับตัวในด้านการถ่ายทอดความรู้ ดังนี้

3.1.1) การได้รับเชิญเป็นวิทยากรหรือครูภูมิปัญญา

จากการวิเคราะห์ข้อมูล การปรับตัวของวงปีพาทย์มอญ ด้านการได้รับเชิญเป็นวิทยากรหรือครูภูมิปัญญา จะเห็นได้ว่า การปรับตัวในด้านการถ่ายทอดความรู้ทางดนตรีได้ถูกปรับเปลี่ยนจากบทบาทของความเป็นสำนักดนตรีที่ถ่ายทอดความรู้กับบุคคลในครอบครัวและลูกศิษย์ ได้ถูกปรับเปลี่ยนเข้าสู่ระบบการศึกษา ซึ่งการถ่ายทอดความรู้ดังกล่าวอาจส่งผลให้วิถีชีวิตของความเป็นสำนักดนตรีสูญหายไป แต่ในอีกแง่หนึ่งระบบการศึกษาที่เข้ามาอาจจะเข้ามามีบทบาท ในการถ่ายทอดความรู้ทางดนตรี นอกจากนี้ การถ่ายทอดดังกล่าวยังเป็นสืบทอดทางวัฒนธรรมในรูปแบบ

ใหม่ ซึ่งเป็นการปรับตัวท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางสังคมสมัยใหม่ เพื่อให้ดนตรีปีพาทย์อยู่ร่วมกับสังคมไทย และพัฒนาเป็นอาชีพต่อไปได้ในอนาคต

3.2) การปรับตัวในด้านบทบาททางสังคม

3.2.1) ประเพณี พิธีกรรม

จากการวิเคราะห์ การปรับตัวในด้านบทบาททางสังคม ทั้งในบทบาทด้านประเพณี พิธีกรรม พบว่า ปีพาทย์มอญได้ถูกนำมาใช้ในบทบาททางสังคมและวัฒนธรรม โดยเชื่อมโยงกับการประกอบพิธีกรรมต่างๆ โดยเฉพาะงานศพ และในด้านของความบันเทิงได้มีการนำวงปีพาทย์มอญไปใช้ในการแสดงทั้งการแสดงลิเก และการแข่งเรือ ทำให้ปีพาทย์มอญเข้ามามีบทบาทในรูปแบบของการแสดงที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น การปรับตัวในบทบาทด้านประเพณี พิธีกรรมดังกล่าว แสดงให้เห็นคุณค่าทางด้านสังคม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่ชาวไทยมีต่อคณะปีพาทย์มอญ เพื่อให้คณะปีพาทย์มอญยังคงสามารถดำรงอยู่ได้ในปัจจุบัน

3.3) การปรับตัวในด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์

จากการวิเคราะห์ข้อมูล การปรับตัวของคณะปีพาทย์มอญในด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์ พบว่า ด้านตลาดและการประชาสัมพันธ์ทางเทคโนโลยี และสื่อสังคมออนไลน์ ส่งผลให้คณะปีพาทย์เป็นที่รู้จัก สามารถติดต่อและเข้าถึงได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการเปิดตลาดในวงดนตรีให้กับกลุ่มคนในหลาย ๆ กลุ่มได้รู้จัก และเข้าใจในการบรรเลงปีพาทย์ ซึ่งการปรับตัวดังกล่าวอาจเป็นโอกาสทางการตลาด เพื่อที่ได้รับการจ้างงานไปแสดง และทำให้มีรายได้มากยิ่งขึ้น

3.4) การปรับตัวในด้านรูปแบบการบรรเลง

การบรรเลงของคณะปีพาทย์มอญ เป็นการบรรเลงที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้กันมาอย่างยาวนาน รูปแบบของการบรรเลงจึงเป็นการบรรเลงในแบบดั้งเดิมที่ได้รับการถ่ายทอดมา แต่เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเข้ามา คณะปีพาทย์มอญจึงมีการปรับตัวในด้านรูปแบบของการบรรเลง ดังนี้

3.4.1) การประยุกต์เครื่องดนตรี เวที เครื่องเสียง

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ด้านรูปแบบของการบรรเลง ทั้งการประยุกต์เครื่องดนตรี เวที เครื่องเสียง ล้วนแล้วแต่เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้จ้างงาน ที่ต้องการความโดดเด่น และความเป็นเอกลักษณ์ของวงดนตรี นอกจากนี้การพัฒนา ปรับปรุง และปรับตัวที่เกิดขึ้นดังกล่าวยังเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับนักดนตรีและนักแสดง เพื่อให้คณะปีพาทย์มีความพร้อมในการดำเนินงาน ทั้งในด้านการบรรเลง และการแสดง ส่งผลให้ได้รับการจ้างงานที่เพิ่มมากขึ้น และทำให้คณะปีพาทย์มอญสามารถดำรงอยู่ได้ท่ามกลางบริบทของสังคมไทยร่วมสมัย

3.4.2) การประพุดิปฏิบัติของนักดนตรี

จากการวิเคราะห์ข้อมูล การปรับตัวในด้านรูปแบบของการบรรเลง พบว่า การประพุดิปฏิบัติของนักดนตรี เป็นสิ่งหนึ่งของการถ่ายทอดความรู้ทางดนตรีที่ครูได้ถ่ายทอดให้ นอกเหนือจากวิชาดนตรีแล้ว การถ่ายทอดเรื่องการประพุดิ ปฏิบัติ และจิตวิญญาณของความเป็นนักดนตรี ยังเป็นอีกสิ่งหนึ่ง ที่ครูต้องปลูกฝังและให้ความสำคัญ การปลูกฝัง ความเป็นนักดนตรีที่ดี มีระเบียบวินัย ตรงต่อเวลา และความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เป็นสิ่งที่นักดนตรีควรปฏิบัติ นอกจากนี้ การ

วางตัว การแต่งกายของนักดนตรียังทำให้เกิดความน่าเชื่อถือ เกิดความไว้วางใจจากผู้จ้างงาน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่นำมาสู่การปรับตัวเพื่อให้คณะปี่พาทย์ยังคงสามารถดำรงอยู่ได้ในสังคมปัจจุบัน

3. 5) การปรับตัวด้านบทเพลง

จากการวิเคราะห์ การปรับตัวในด้านของบทเพลง จะเห็นได้ว่า คณะปี่พาทย์ยังคงรักษาการบรรเลงเพลงแบบดั้งเดิมเอาไว้ได้ ตามที่บรรพบุรุษได้ส่งสมมา แต่ในขณะเดียวกันเพื่อให้สามารถดำรงอยู่ได้ในสังคม คณะปี่พาทย์จึงต้องมีการปรับตัวในรูปแบบของการบรรเลงเพลงเพื่อให้เข้ากับยุคสมัย โดยการนำบทเพลงในละคร เพลงลูกทุ่ง เพลงลูกกรุงที่มีการร้องเพลงประกอบ รวมทั้งบทเพลงที่ฟังเข้าใจง่ายเข้ามาร่วมบรรเลง เพื่อให้ผู้ว่าจ้าง ผู้ฟังสามารถเข้าถึง และเข้าใจในบทเพลงที่บรรเลงได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้การปรับตัวในด้านของบทเพลงเพื่อให้สอดคล้องกับเปลี่ยนแปลงทางสังคมในปัจจุบัน การปรับตัวดังกล่าวจึงส่งผลให้คณะปี่พาทย์มอดำรงอยู่ได้ในบริบทของสังคมร่วมสมัยอีกด้วย

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. ประวัติความเป็นมาของวงปี่พาทย์มอญในจังหวัดราชบุรี

ประวัติความเป็นมาของวงปี่พาทย์ในจังหวัดราชบุรีมีมาอย่างยาวนาน จากการสันนิษฐานของนักดนตรีในจังหวัดราชบุรี พบว่า ความเป็นมาของวงปี่พาทย์ในจังหวัดราชบุรีน่าจะมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับวงปี่พาทย์ในจังหวัดสมุทรสงคราม โดยรับการถ่ายทอดสืบทอดต่อกันมาในช่วงแรกของก่อตั้งวงปี่พาทย์ เป็นวงปี่พาทย์ไทย โดยมีนักดนตรีคนสำคัญในจังหวัดราชบุรี คือ ครูรวม พรหมบุรี ท่านเป็นนักดนตรีที่มีชื่อเสียงในประวัติศาสตร์ดนตรี นอกจากนี้ ท่านยังเป็นครูและนักดนตรีที่เป็นต้นแบบของการศึกษาดนตรีปี่พาทย์ที่ทำให้เกิดวงดนตรีปี่พาทย์ในจังหวัดราชบุรีมาจนถึงปัจจุบัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิระชัย ลีสมบูรณ์ผล (2554) ผลการศึกษาพบว่า วงปี่พาทย์ในจังหวัดราชบุรีมีประวัติยาวนาน มีการก่อตั้งวงปี่พาทย์ครั้งแรกเมื่อใดไม่สามารถระบุได้ แต่สันนิษฐานว่า ความเป็นมาของวงปี่พาทย์ในจังหวัดราชบุรีมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับวงปี่พาทย์ของจังหวัดสมุทรสงคราม

นอกจากนี้ จากการวิเคราะห์ข้อมูล ยังพบว่า ความเป็นมาของคณะปี่พาทย์มอญในจังหวัดราชบุรี ยังมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับวงปี่พาทย์ในอำเภอโพธาราม อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดนครปฐม ในบางคณะอีกด้วย เช่นเดียวกับงานวิจัยของ สันติ อุดมศรี (2549) ผลการศึกษาพบว่า ครูรวม เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถทางด้านดนตรีไทยของจังหวัดราชบุรี เป็นศิษย์ของครูหลวงชาญเชื่องนาต (เงิน ผลารักษ์) ครูสุ่ม ดนตรีเจริญ และครูหลวงประดิษฐ์ไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) ได้รับการถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ จนมีความสามารถเป็นเลิศ โดยเฉพาะด้านเครื่องดนตรีประเภทปี่พาทย์ จนได้รับการยกย่องในวงการดนตรีไทยว่า มีความสามารถเป็นเลิศในการบรรเลงระนาดเอกและฆ้องวงใหญ่ สำนักของครูรวมเป็นสำนักที่ทำกรอบรมสั่งสอนดนตรีไทยให้กับคณะดนตรีไทยต่าง ๆ ในอำเภอและจังหวัดใกล้เคียง จนมีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับในสังคม มีการฝึกอบรมสั่งสอนและการบริหารควบคุมดูแลลูกศิษย์ภายในสำนักที่ดี จึงทำให้ครูรวม พรหมบุรี ประสบความสำเร็จในการเป็นศิลปินและเป็นที่ยอมรับของสังคมดนตรีไทย วัฒนธรรมการบรรเลงดนตรีไทยสำนักครูรวม พรหมบุรีได้แพร่กระจายไปยัง

อำเภอใกล้เคียง ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอวัดเพลง และอำเภอโพธาราม ดังปรากฏชื่อคณะดังนี้ คือ คณะพ. เพยเผ่าเย็น คณะศ. ศิลปบรรเลง คณะทวีพันธุ์ คณะสองพี่น้องบรรเลง คณะถูกเจ้ายบรรเลง คณะบุญทรงบรรเลง คณะน้องณี นาฏศิลป์ คณะสงบบรรเลง คณะสาม อ.บรรเลง และคณะส.ประสบศิลป์

2. การปรับตัวของวงปี่พาทย์มอญในจังหวัดราชบุรีท่ามกลางบริบทสังคม

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยขออภิปรายผลปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการปรับตัวของวงปี่พาทย์มอญในจังหวัดราชบุรี ดังนี้

2.1) ปัจจัยภายใน

2.1.1) การถ่ายทอดและการสืบทอด

จากการวิเคราะห์ปัจจัยภายใน ด้านการถ่ายทอดและการสืบทอดภายในครอบครัว พบว่า การถ่ายทอด และการสืบทอดมีการเปลี่ยนแปลงไป การถ่ายทอดในช่วงแรกเริ่มต้นจากภายในครอบครัว เกิดจากสภาพแวดล้อมที่มีพ่อแม่พี่น้องหรือญาติผู้ใหญ่เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ และมีบุตรหลานและญาติพี่น้องที่อยู่ในครอบครัว เป็นผู้รับการถ่ายทอด และนำไปสู่การถ่ายทอดแบบสำนักดนตรี ต่อมาเมื่อสภาพสังคม และสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลง ส่งผลให้ระบบความคิด ความเชื่อ วิถีชีวิต ในการถ่ายทอดความรู้ด้านดนตรีแบบครอบครัว และแบบสำนักกำลังสูญหายไป และได้ถูกปรับเปลี่ยนเป็นการถ่ายทอดความรู้จากนักดนตรีที่มีประสบการณ์แทน เพื่อต่อเพลงที่ใช้ในงานที่จะบรรเลงในงานนั้น ๆ และต่อมาการถ่ายทอดความรู้ทางดนตรี ได้ถูกปรับเปลี่ยนเข้าสู่ระบบการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ รังสรรค์ บัวทอง (2547) ได้ศึกษาเรื่องวัฒนธรรมการสืบทอดวงปี่พาทย์มอญในอำเภอเมืองสุพรรณบุรี ผลการศึกษาพบว่า ด้วยอิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เป็นเงื่อนไขสำคัญของความอยู่รอด วงปี่พาทย์มอญจึงจำเป็นต้องปรับตัวในด้านต่างๆ และจากการเปลี่ยนแปลงจึงทำให้นักดนตรีต้องปรับลดขั้นตอนการเรียนดนตรี โดยเน้นเพียงแค่การต่อเพลง เฉพาะที่ใช้บรรเลงในงานเท่านั้น เพื่อให้สามารถออกไปบรรเลงในงานได้นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ สมเกียรติ ต้นสกุล (2525: 195-200) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงภายใน (endogenous change) คือ ปัจจัยที่ทำให้เกิดการปรับตัว หรือคิดค้นวิธีการแบบใหม่ขึ้น ดังเช่น การถ่ายทอดความรู้จากครอบครัว ไปสู่สำนักทางดนตรี และเข้าสู่ระบบการศึกษา ดังนั้น การปรับตัวในการถ่ายทอดและการสืบทอด จึงเป็นปัจจัยภายในที่สำคัญในการปรับตัวเพื่อเกิดให้วงปี่พาทย์มอญสามารถดำรงอยู่ได้ในบริบทของสังคมร่วมสมัย

2.2) ปัจจัยภายนอก

2.2.1) ปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม

1) บทบาททางประเพณี พิธีกรรม

จากการวิเคราะห์ ปัจจัยทางสังคม และวัฒนธรรม ด้านบทบาททางประเพณี พิธีกรรม จะเห็นได้ว่า บทบาทของคณะปี่พาทย์มอญในจังหวัดราชบุรี ทั้งในด้านของประเพณี และพิธีกรรม ดนตรีปี่พาทย์ถูกลดบทบาท และความสำคัญลงไปตามการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรมที่เข้ามา ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการดำรงอยู่ของวงปี่พาทย์มอญในจังหวัดราชบุรี และอาจจะเป็นสาเหตุที่ทำให้คณะปี่พาทย์ค่อยๆสูญหายไปจากสังคมไทย ดังนั้น การปรับตัวของคณะปี่พาทย์ด้านบทบาททางประเพณี พิธีกรรม จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากเพื่อให้

สามารถดำรงอยู่ได้ท่ามกลางบริบทของสังคมร่วมสมัย สอดคล้องกับ แนวคิดของ อมรา พงศาพิชญ์ (2541: 75) พงจิตต์ อธิคมนันท์ (2543: 188) สุพิศวง ธรรมพินทา (2543: 67) กล่าวถึง การปรับตัวทางวัฒนธรรม เป็นการเปลี่ยนแปลงในวัฒนธรรมของสังคมนั้น ๆ เป็นการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับด้าน ความรู้ ความเชื่อ และลักษณะการแสดงออกของวิถีชีวิตทั่วไปในสังคม เช่น ภาษา รูปแบบของดนตรี ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนั้น อาจส่งผลให้เกิดการพัฒนา และอาจส่งผลให้เกิดการสูญหายทางวัฒนธรรม ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ มารี แก้วแดง (2547) ได้ศึกษาเรื่อง การปรับตัวของนักดนตรีพื้นเมือง ในบริบทของสังคมเชียงใหม่ปัจจุบัน ผลการศึกษาพบว่า ดนตรีพื้นบ้านเป็นดนตรีเรียบง่ายที่เกิดขึ้นใน ชุมชนหมู่บ้านล้านนาในบริบทของสังคมเกษตรในอดีต ดนตรีพื้นบ้านได้รับใช้เพื่อความบันเทิง และ พิธีกรรมในโอกาสต่าง ๆ ของชาวบ้าน และดนตรีที่อยู่ใกล้ชิดกับวิถีชีวิตผู้คน หลังจากสังคมเชียงใหม่ ได้เปลี่ยนแปลงเป็นสังคมเมืองแล้ว หน้าที่ของศิลปวัฒนธรรมของล้านนาแบบเดิมก็ลดลงไป ดังนั้น การปรับตัวของคณะปี่พาทย์มอญ ด้านบทบาททางประเพณี พิธีกรรม จึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพื่อให้วงปี่พาทย์ยังคงสามารถมีบทบาทอยู่ในสังคมและวัฒนธรรมในปัจจุบัน และเพื่อให้วงปี่พาทย์ มอญสามารถดำรงอยู่ได้ท่ามกลางบริบทของสังคมร่วมสมัย

2) การรับวัฒนธรรมดนตรีสมัยใหม่

จากการวิเคราะห์ ปัจจัยทางสังคม และวัฒนธรรม ด้านการรับวัฒนธรรม ดนตรีสมัยใหม่ พบว่า การรับเอาวัฒนธรรมดนตรีสมัยใหม่ที่เข้ามาตามการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและ วัฒนธรรม ทั้งในด้านของเครื่องดนตรี รูปแบบการแสดงและบทเพลง ที่เป็นไปตามกระแสมโนบาย ได้ส่งผลต่อรูปแบบของการบรรเลงในแบบดั้งเดิมเป็นอย่างมาก และอาจส่งผลให้รูปแบบของการ บรรเลงในแบบดั้งเดิมสูญหายไปไม่ช้า และในขณะเดียวกันการรับวัฒนธรรมดนตรีสมัยใหม่มิได้กล่าว อาจเป็นการพัฒนาวงปี่พาทย์มอญเพื่อให้เป็นที่รู้จักและอยู่กับสังคมไทยได้ ซึ่งเป็นการปรับตัวทาง วัฒนธรรมให้วงปี่พาทย์มอญสามารถดำรงอยู่ได้ในบริบทของสังคมร่วมสมัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดนยา ก้อนแก้ว (2554) ได้ศึกษาเรื่อง การปรับตัวทางวัฒนธรรมในด้านการแสดงของวงโปงลางสะ ออน ผลการศึกษาพบว่า การปรับตัวทางวัฒนธรรมในกระแสโลกาภิวัตน์ของวงโปงลางสะออน แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ ด้านการผสมผสานวัฒนธรรม และด้านการปรับเปลี่ยนองค์ประกอบการแสดง วง โปงลางสะออนเป็นวงดนตรีรูปแบบหนึ่งที่ผสมผสานระหว่างดนตรีพื้นบ้านอีสาน นาฏศิลป์ และการ แสดงสดในรูปแบบของละครเวทีสากล การปรับปรุงการแสดงให้เกิดความทันสมัยและให้สอดคล้อง กับความต้องการของผู้บริโภคมีการพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ ตามลำดับจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ตั้งแต่เครื่อง ดนตรี รูปแบบการแสดง ชุดการแสดง เพลงที่ใช้บรรเลง และเครื่องแต่งกาย เพื่อให้เข้ากับเหตุการณ์ ปัจจุบัน ดังนั้น การปรับตัวทางวัฒนธรรมในการรับวัฒนธรรมดนตรีสมัยใหม่เข้ามาประยุกต์ใช้ จึง เป็นการปรับตัวเพื่อให้เข้ากับยุคสมัยและเพื่อให้วงปี่พาทย์มอญสามารถดำรงอยู่ได้ท่ามกลางบริบท ของสังคมร่วมสมัย

2.2.2) ปัจจัยทางการศึกษา

จากการวิเคราะห์ ปัจจัยทางการศึกษา พบว่า ระบบการศึกษาที่เข้ามา ได้ส่งผล กระทบต่อการถ่ายทอดความรู้ภายในครอบครัว ภายในสำนักดนตรี หรือการถ่ายทอดจากนักดนตรีที่ มีความสามารถทางดนตรีสูญหายไป ทำให้รูปแบบของการถ่ายทอดการปฏิบัติดนตรีในแบบดั้งเดิมมี การเปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ยังส่งผลให้ความลึกซึ้งทางดนตรี การปฏิบัติตนในฐานะนักดนตรีดนตรี

ที่ดี และจิตวิญญาณของความเป็นนักดนตรี ที่เป็นการบ่มเพาะนักดนตรีก็สูญหายไปด้วย แต่ในขณะเดียวกัน ระบบการศึกษาเข้ามา ก็ได้นำวิธีการในการถ่ายทอดความรู้ในรูปแบบใหม่เข้ามา และนำรูปแบบของการเรียนรู้ทั้งในด้านเนื้อหา สาระ หรือวิชาการต่าง ๆ ที่มีความหลากหลายมากขึ้นเข้ามา จึงส่งผลให้ระบบการศึกษาที่เข้ามาสามารถสร้างอาชีพที่ดี และสามารถสร้างอนาคตให้กับนักดนตรีได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมเกียรติ หอมยก (2546) ได้ศึกษาเรื่อง วงดนตรีเจริญ : วงปี่พาทย์มอญของจังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า บทบาทสำคัญของวงดนตรีเจริญที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรมมอญของจังหวัดปทุมธานี ได้แก่ บทบาทด้านการเรียน การสอน การถ่ายทอดความรู้ทางปี่พาทย์มอญ และเพลงมอญ บทบาทด้านการศึกษา เช่น การจัดทำวิทยุทัศน์และ แลกเปลี่ยนทักษะเพื่อการศึกษ ให้ข้อมูลขั้นพื้นฐานในการศึกษาวิจัยและการสัมมนาทางดนตรีมอญ ดังนั้น การปรับตัวในด้านการศึกษา จึงเป็นส่วนสำคัญที่ส่งผลให้วงปี่พาทย์มอญยังคงสามารถดำรงอยู่ได้ท่ามกลางบริบทของสังคมร่วมสมัย

2.2.3) ปัจจัยทางเศรษฐกิจ

1) การแข่งขันทางธุรกิจ

จากการวิเคราะห์ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ด้านการแข่งขันทางธุรกิจ พบว่า คณะปี่พาทย์เกิดการแข่งขันกันระหว่างคณะปี่พาทย์ด้วยกันเองทั้งในจังหวัดราชบุรี และจังหวัดใกล้เคียงที่เข้ามารับงาน ทำให้เกิดการแข่งขันกันทางธุรกิจ ส่งผลให้รายได้ลดน้อยลง และไม่สามารถเป็นรายได้ประจำเพื่อจุนเจือครอบครัวได้ การประกอบอาชีพด้านปี่พาทย์ในปัจจุบันจึงเป็นอาชีพเสริม โดยที่นักดนตรีปี่พาทย์ส่วนใหญ่จะต้องมีงานประจำรองรับอยู่ด้วย จึงจะสามารถดำรงอยู่ได้ ปัจจุบันการดำรงชีพของชาวดนตรีปี่พาทย์ อยู่ในสภาพที่ต้องปรับเปลี่ยนให้คล้อยตามกระแสนิยมของชาวบ้าน หรือเจ้าภาพทั้งหลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ มารี แก้วแดง (2547) ผลการศึกษาพบว่า ดนตรีพื้นบ้านมีการเปลี่ยนแปลงทั้งเชิงรูปแบบและเนื้อหา รวมทั้งมีความหมาย และบทบาทหน้าที่เปลี่ยนไปตามบริบทต่าง ๆ แต่ที่เห็นได้ชัดที่สุด คือ เป้าหมายของการเล่นดนตรีพื้นบ้านของนักดนตรีก็เริ่มที่จะเปลี่ยนไปเป็นเรื่องของการเล่นเพื่อได้รับค่าตอบแทนเชิงธุรกิจกันมากขึ้น อีกด้านหนึ่ง คือ ด้านนักดนตรี ซึ่งเป็นกลุ่มอาชีพใหม่ในสังคม ในบริบทดนตรีเพื่อธุรกิจ นักดนตรีจะต้องปรับตัวเรียนรู้เรื่องของแนวทางดนตรี และองค์ประกอบของวงด้านต่าง ๆ มากขึ้นเพื่อเพิ่มสีสันของตนเองให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค ดังนั้น ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ในด้านการแข่งขันทางธุรกิจ จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้เกิดการปรับตัวของคณะปี่พาทย์เพื่อให้สามารถดำรงอยู่ได้ในบริบทของสังคมในปัจจุบัน

2) การจ้างนักดนตรี

จากการวิเคราะห์ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ด้านการว่าจ้างนักดนตรี พบว่า เมื่อความเป็นสำนักดนตรีค่อยๆ สูญหายไปจากสังคมไทย คณะปี่พาทย์มอญได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงนั้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การว่าจ้างนักดนตรีจึงเกิดขึ้น และกลายเป็นส่วนหนึ่งของธุรกิจทางด้านดนตรี นอกจากนี้ การแข่งขันทางธุรกิจของคณะปี่พาทย์ที่มากขึ้น การว่าจ้างนักดนตรีที่มีฝีมือ แสดงผลงานได้ตรงตามความต้องการของผู้ฟังและผู้ว่าจ้าง เป็นสิ่งที่หัวหน้าคณะต้องการ เพื่อการดำเนินงานทางธุรกิจ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อสภาพการณ์ดำรงชีพของนักดนตรีปี่พาทย์ และเป็นสาเหตุที่สำคัญในการปรับตัวของคณะปี่พาทย์เพื่อให้สามารถดำรงอยู่ได้ท่ามกลางบริบทของสังคมร่วมสมัย

สมัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ งานวิจัยของ มารี แก้วแดง (2547) ผลการศึกษาพบว่า นักดนตรี เป็นกลุ่มอาชีพใหม่ในสังคม ในบริบทดนตรีเพื่อธุรกิจ นักดนตรีจะต้องปรับตัวเรียนรู้เรื่องของแนวทางดนตรี และองค์ประกอบของวงด้านต่าง ๆ มากขึ้นให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค ดังนั้น ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ในด้านการจ้างนักดนตรี เป็นสาเหตุที่สำคัญของการปรับตัวทางวัฒนธรรม เพื่อให้วงป๊อปปูล่ามยุสามารถดำรงอยู่ได้ในบริบทของสังคมร่วมสมัย

3) ปัจจัยทางเทคโนโลยี

จากการวิเคราะห์ ปัจจัยทางเทคโนโลยี จะเห็นได้ว่า เทคโนโลยี ได้เข้ามามีบทบาทในสังคมปัจจุบันอย่างมาก การเข้าถึงข้อมูลที่รวดเร็ว ได้นำพาการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรมเข้ามา จนหลงลืมความเป็นรากเหง้าวัฒนธรรมของตน สิ่งต่างๆ ที่เข้ามาจากสื่อเหล่านี้ ได้ส่งผลกระทบต่อดำรงอยู่ของคณะป๊อปปูล่ามยุเป็นอย่างมาก ทำให้ความนิยมทางวัฒนธรรมดนตรีของผู้ว่าจ้างเปลี่ยนไป ทำให้กระแสความนิยมของดนตรีป๊อปปูล่ามยุลดลง และกำลังเสื่อมถอยไปจากสังคมไทยในที่สุด สอดคล้อง กับปัจจัยทำให้เกิดการปรับตัว ของ สมเกียรติ ต้นสกุล (2525: 195-200) พบว่าปัจจัยทางเทคโนโลยี เป็นเหตุให้วัฒนธรรม ประเพณี และสถาบันต่าง ๆ ของสังคมเปลี่ยนแปลงไปด้วย ดังนั้น ปัจจัยทางเทคโนโลยี จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และการปรับตัวทางวัฒนธรรมของวงป๊อปปูล่ามยุในบริบทของสังคมร่วมสมัย

3. การปรับตัวของคณะป๊อปปูล่ามยุในจังหวัดราชบุรี

จากปัจจัยภายในและภายนอก ส่งผลให้คณะป๊อปปูล่ามยุต้องปรับตัวเพื่อให้คณะป๊อปปูล่ามยุสามารถที่จะดำรงอยู่ได้ในสภาพสังคมปัจจุบัน ซึ่งการปรับตัวดังกล่าว ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์การปรับตัว ดังนี้

3.1) การปรับตัวในด้านการถ่ายทอดความรู้

การถ่ายทอดความรู้เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการสืบทอดความรู้ทางดนตรีไทย การถ่ายทอดความรู้เป็นระบบการสั่งสม ความชำนาญ และทัศนคติ การปฏิบัติในการบรรเลงจากคนในรุ่นหนึ่งไปยังอีกรุ่นหนึ่ง ดังนั้น คณะป๊อปปูล่ามยุจึงได้มีการปรับตัวในด้านการถ่ายทอดความรู้ ดังนี้

3.1.1) การได้รับเชิญเป็นวิทยากรหรือครูภูมิปัญญา

จากการวิเคราะห์ข้อมูล การปรับตัวของวงป๊อปปูล่ามยุ ด้านการได้รับเชิญเป็นวิทยากรหรือครูภูมิปัญญา จะเห็นได้ว่า การปรับตัวในด้านการถ่ายทอดความรู้ทางดนตรีได้ถูกปรับเปลี่ยนจากบทบาทของความเป็นสำนักดนตรีที่ถ่ายทอดความรู้กับบุคคลในครอบครัวและลูกศิษย์ ได้ถูกปรับเปลี่ยนเข้าสู่ระบบการศึกษา ซึ่งการถ่ายทอดความรู้ดังกล่าวอาจส่งผลให้วิถีชีวิตของความเป็นสำนักดนตรีสูญหายไป แต่ในอีกแง่หนึ่งระบบการศึกษาที่เข้ามาอาจจะเข้ามามีบทบาท ในการถ่ายทอดความรู้ทางดนตรี นอกจากนี้ การถ่ายทอดดังกล่าวยังเป็นสืบทอดทางวัฒนธรรมในรูปแบบใหม่ ซึ่งเป็นการปรับตัวท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางสังคมสมัยใหม่ เพื่อให้ดนตรีป๊อปปูล่ามยุอยู่ร่วมกับสังคมไทย และพัฒนาเป็นอาชีพต่อไปได้ในอนาคต สอดคล้องกับงานวิจัยของ อธิมาส ศรีโพธิ์ทอง (2557:84) ได้ศึกษาเรื่อง กระบวนการถ่ายทอดการแสดงด้านหมอลำของหมอลำสมลี อาจิวชัย ผลการศึกษาพบว่า การได้รับเชิญเป็นวิทยากรด้านหมอลำทำให้กับหน่วยงานการศึกษาต่างๆ เป็นการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมอีสานไปยังชนรุ่นหลังถือเป็นสิ่งที่ดีงามและควรยกย่องเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น

การปรับตัวในด้านการถ่ายทอดความรู้ จึงเป็นส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดการพัฒนา
ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาดนตรี ที่จะนำไปสู่การปรับตัวทางวัฒนธรรมของวงปีพาทย์มอญใน
บริบทของสังคมร่วมสมัย

3.2) การปรับตัวในด้านบทบาททางสังคม

3.2.1) บทบาทด้านประเพณี พิธีกรรม

จากการวิเคราะห์ การปรับตัวในด้านบทบาททางสังคม ทั้งในบทบาทด้านประเพณี
พิธีกรรม พบว่า ปีพาทย์มอญได้ถูกนำมาใช้ในบทบาททางสังคมและวัฒนธรรม โดยเชื่อมโยงกับการ
ประกอบพิธีกรรมต่างๆ โดยเฉพาะงานศพ และในด้านของความบันเทิงได้มีการนำวงปีพาทย์มอญไป
ใช้ในการแสดงทั้งการแสดงลิเก และการแข่งเรือ ทำให้ปีพาทย์มอญเข้ามามีบทบาทในรูปแบบของการ
แสดงที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ ศรีเวียง ไชยสิทธิ์ (2552) ได้ศึกษาเรื่อง ปี
พาทย์มอญ: กรณีศึกษาอำเภอบางช้าง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า การนำปีพาทย์
มอญ ซึ่งเป็นวัฒนธรรมของชาวมอญเข้าไปสัมพันธ์เชื่อมโยงกับการประกอบพิธีกรรมโดยเฉพาะงาน
ศพ นอกจากปีพาทย์มอญจะเป็นรูปแบบการแสดงที่ให้ความคุณค่าทางด้านพิธีกรรมแล้ว ในด้าน
บันเทิงปีพาทย์มอญ ยังกลายเป็นเอกลักษณ์ที่อยู่คู่กับการแสดงนาฏดนตรีหรือลิเกไทยในปัจจุบัน
ดังนั้น การปรับตัวในบทบาทด้านประเพณี พิธีกรรมดังกล่าว แสดงให้เห็นคุณค่าทางด้านสังคม
วัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่ชาวไทยมีต่อคณะปีพาทย์มอญ เพื่อให้คณะปีพาทย์มอญยังคงสามารถดำรง
อยู่ได้ในปัจจุบัน

3.3) การปรับตัวในด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์

จากการวิเคราะห์ข้อมูล การปรับตัวของคณะปีพาทย์มอญในด้านการตลาดและ
ประชาสัมพันธ์ พบว่า ด้านตลาดและการประชาสัมพันธ์ทางเทคโนโลยี และสื่อสังคมออนไลน์ ส่งผล
ให้คณะปีพาทย์เป็นที่รู้จัก สามารถติดต่อและเข้าถึงได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นการเปิดตลาดในวงการ
ดนตรีให้กับกลุ่มคนในหลาย ๆ กลุ่มได้รู้จัก และเข้าใจในการบรรเลงปีพาทย์ ซึ่งการปรับตัวดังกล่าว
อาจเป็นโอกาสทางการตลาด เพื่อที่ได้รับการจ้างงานไปแสดง และทำให้มีรายได้มากยิ่งขึ้น สอดคล้อง
กับแนวคิดของ งามพิศ สัตย์สงวน (2543 : 228) กล่าวว่า การพัฒนาไปสู่ความทันสมัยทั้งในด้าน
เทคโนโลยี การสื่อสารต่าง ๆ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมซึ่งส่งผลกระทบต่อการปรับตัวทาง
วัฒนธรรม เช่นเดียวกับ สมเกียรติ ต้นสกุล (2525: 195-200) กล่าวว่า ปัจจัยทางการตลาด เป็น
ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการปรับตัวทางวัฒนธรรม ดังนั้น การปรับตัวในด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์
จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญ ในการพัฒนาเพื่อที่จะให้ผู้ว่าจ้างและผู้ฟังสามารถเข้าถึงและติดต่อได้ง่าย อันจะ
ส่งผลให้คณะปีพาทย์มอญสามารถดำรงอยู่ได้ในบริบทของสังคมร่วมสมัย

3.4) การปรับตัวในด้านรูปแบบการบรรเลง

การบรรเลงของคณะปีพาทย์มอญ เป็นการบรรเลงที่ได้รับการถ่ายทอดความรู้กันมาอย่าง
ยาวนาน รูปแบบของการบรรเลงจึงเป็นการบรรเลงในแบบดั้งเดิมที่ได้รับการถ่ายทอดมา แต่เมื่อมีการ
เปลี่ยนแปลงทางสังคมเข้ามา คณะปีพาทย์มอญจึงมีการปรับตัวในด้านรูปแบบของการบรรเลง
ดังนี้

3.4.1) การประยุกต์เครื่องดนตรี เวที เครื่องเสียง

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ด้านรูปแบบของการบรรเลง ทั้งการประยุกต์เครื่องดนตรี เวที เครื่องเสียง ล้วนแล้วแต่เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้จ้างงาน ที่ต้องการความโดดเด่น และความเป็นเอกลักษณ์ของวงดนตรี นอกจากนี้การพัฒนา ปรับปรุง และปรับตัวที่เกิดขึ้นดังกล่าวยังเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับนักดนตรีและนักแสดง เพื่อให้คณะปี่พาทย์มีความพร้อมในการดำเนินงาน ทั้งในด้านการบรรเลง และการแสดง ส่งผลให้ได้รับการจ้างงานที่เพิ่มมากขึ้น และทำให้คณะปี่พาทย์มอญสามารถดำรงอยู่ได้ท่ามกลางบริบทของสังคมไทยร่วมสมัย สอดคล้องกับงานวิจัย รังสรรค์ บัวทอง (2547) ได้ศึกษาเรื่องวัฒนธรรมการสืบทอดวงปี่พาทย์มอญในอำเภอเมืองสุพรรณบุรี ผลการศึกษาพบว่า วงปี่พาทย์มอญจึงจำเป็นต้องปรับตัวในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านการบรรเลง การประสมวง รวมถึงการปฏิบัติตัวในการประกอบอาชีพรับบรรเลงดนตรี ซึ่งนักดนตรีต่างมุ่งให้ผลงานออกมาเป็นที่น่าพอใจแก่ผู้ว่าจ้างและคนในสังคม ทำให้รูปแบบวงปี่พาทย์มอญ มีความหลากหลายในด้านการบรรเลงที่มีการนำเพลงประเภทต่างๆ มาบรรเลง ในด้านวงดนตรีที่มีการนำฆ้องมอญมาประสมเป็นจำนวนมาก นอกจากนี้ยังนำเวทิต่างๆมาตั้งเครื่องดนตรี และปรับปรุง รูปแบบของวงระนาดจากรูปแบบไทยมาเป็นวงหงสา ซึ่งนิยมใช้กันอย่างแพร่หลายในหมู่วงปี่พาทย์มอญคณะต่างๆ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ขอดดโนยา ก้อนแก้ว (2554) ได้ศึกษาเรื่อง การปรับตัวทางวัฒนธรรมในด้านการแสดงของวงโปงลางสะออน ผลการศึกษา พบว่า การปรับตัวทางวัฒนธรรม เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการปรับปรุงการแสดงให้เกิดความทันสมัย และให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคมีการพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ ตั้งแต่เครื่องดนตรี รูปแบบการแสดง ชุดการแสดง เพลงที่ใช้บรรเลง เครื่องแต่งกาย และการนำเทคโนโลยีมาประกอบการแสดงเพื่อให้เหมาะสมกับยุคสมัย ดังนั้น การปรับตัวในด้านรูปแบบการบรรเลง ทั้งในด้านการประยุกต์เครื่องดนตรี เวที เครื่องเสียง จึงเป็นการพัฒนาเพื่อการปรับตัวให้คณะปี่พาทย์มอญสามารถดำรงอยู่ได้ในบริบทของสังคมร่วมสมัย

3.4.2) การประพฤติปฏิบัติของนักดนตรี

จากการวิเคราะห์ข้อมูล การปรับตัวในด้านรูปแบบของการบรรเลง ในเรื่องการประพฤติปฏิบัติของนักดนตรีพบว่า การประพฤติปฏิบัติของนักดนตรี เป็นสิ่งหนึ่งของการถ่ายทอดความรู้ทางดนตรีที่ครูได้ถ่ายทอดให้ นอกเหนือจากวิชาดนตรีแล้ว การถ่ายทอดเรื่องการประพฤติปฏิบัติ และจิตวิญญาณของความเป็นนักดนตรี ยังเป็นอีกสิ่งหนึ่ง ที่ครูต้องให้ความสำคัญ การปลูกฝังความเป็นนักดนตรีที่ดี มีระเบียบวินัย ตรงต่อเวลา และความรับผิดชอบหน้าที่ เป็นสิ่งที่นักดนตรีควรปฏิบัติ สอดคล้องกับงานวิจัยของอิทธิพล สวัสดิพิณฑุภา (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การปรับตัวของแตงรวงชาวบ้านในสังคมไทยปัจจุบัน ผลการศึกษาพบว่า การแต่งกายที่มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อการปรับตัว เป็นลักษณะของการเปลี่ยนแปลงในเชิงการปรับปรุงเพิ่มเติม เพื่อความอยู่รอดให้เข้ากับยุคสมัย ดังนั้น การปรับตัวในด้านรูปแบบของการบรรเลง ในเรื่องการประพฤติปฏิบัติของนักดนตรีพบว่า การถ่ายทอดเรื่องการประพฤติ ปฏิบัติ และจิตวิญญาณของความเป็นนักดนตรี รวมทั้งการวางตัว การแต่งกายของนักดนตรี เป็นการปรับตัวเพื่อให้ได้รับการจ้างงาน และสามารถให้คณะปี่พาทย์มอญสามารถดำรงอยู่ได้ในบริบทของสังคมร่วมสมัย

3.5) การปรับตัวด้านบทเพลง

จากการวิเคราะห์ การปรับตัวในด้านของบทเพลง จะเห็นได้ว่า คณะปีพาทย์ยังคงรักษาการบรรเลงเพลงแบบดั้งเดิมเอาไว้ได้ ตามที่บรรพบุรุษได้ส่งสมมา แต่ในขณะเดียวกันเพื่อให้สามารถดำรงอยู่ได้ในสังคม คณะปีพาทย์จึงต้องมีการปรับตัวในรูปแบบของการบรรเลงเพลงเพื่อให้เข้ากับยุคสมัย โดยการนำบทเพลงในละคร เพลงลูกทุ่ง เพลงลูกกรุงที่มีการร้องเพลงประกอบ รวมทั้งบทเพลงที่ฟังเข้าใจง่ายเข้ามาบรรเลง เพื่อให้ผู้ว่าจ้าง ผู้ฟังสามารถเข้าถึง และเข้าใจในบทเพลงที่บรรเลงได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้การปรับตัวในด้านของบทเพลงเพื่อให้สอดคล้องกับเปลี่ยนแปลงทางสังคมในปัจจุบัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ มารี แก้วแดง (2547) ได้ศึกษาเรื่อง การปรับตัวของนักดนตรีพื้นเมืองในบริบทของสังคมเชียงใหม่ปัจจุบัน ผลการศึกษาพบว่า ด้านนักดนตรี ซึ่งเป็นกลุ่มอาชีพใหม่ในสังคม ในบริบทดนตรีเพื่อธุรกิจนักดนตรีจะต้องเรียนรู้เรื่องของแนวทางดนตรี และองค์ประกอบของวงด้านต่าง ๆ มากขึ้นเพื่อเพิ่มสีสันของตนเองให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค นักดนตรีที่เรียนรู้เรื่องเหล่านี้ได้เร็วก็มีโอกาสในการเข้าสู่เส้นทางธุรกิจได้มากกว่า ดังนั้น การปรับตัวในรูปแบบของการบรรเลงเพลง เพื่อให้สอดคล้องกับเปลี่ยนแปลงทางสังคม ในปัจจุบันโดยการนำบทเพลงในละคร เพลงลูกทุ่ง เพลงลูกกรุงที่มีการร้องเพลงประกอบ รวมทั้งบทเพลงที่ฟังเข้าใจง่ายเข้ามาบรรเลง เพื่อให้ผู้ว่าจ้าง ผู้ฟังสามารถเข้าถึง และเข้าใจในบทเพลงที่บรรเลงได้ง่ายขึ้น ล้วนแล้วแต่เป็นการปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ว่าจ้าง ซึ่งการปรับตัวดังกล่าวส่งผลให้คณะปีพาทย์มอญดำรงอยู่ได้ในบริบทของสังคมร่วมสมัยอีกด้วย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาพบแนวทางหรือประเด็นที่ควรศึกษาเพิ่มเติม ดังนี้

- 1) ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับทำนอง และสำเนียงของเพลงที่ใช้ในคณะปีพาทย์มอญในจังหวัดราชบุรี ทั้งในบทเพลงแบบดั้งเดิม และในแบบสมัยใหม่ เพื่อเป็นการรักษา อนุรักษ์ และเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาดนตรีต่อไป
- 2) ควรมีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ที่นำปีพาทย์มอญเข้าไปใช้ในการเรียนการสอนเพื่อเป็นการอนุรักษ์ปีพาทย์มอญให้อยู่คู่กับสังคมและประเทศไทยต่อไป

บรรณานุกรม

- กนก คล้ายมุข. (2541). การสืบทอดปีพาทย์ในอำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล
- ศีกฤทธิ์ ปราโมช. ม.ร.ว. (2522). นาฏศิลป์และดนตรีไทยในชีวิตไทย. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์.
- งามพิศ สัตย์สงวน. (2543). การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในยุคโลกาภิวัตน์. รวมบทความสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดไณยา ก้อนแก้ว. (2554). การปรับตัวทางวัฒนธรรมในด้านการแสดงของวงโปงลางสะออน. รายงานการวิจัยสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- ปัญญา รุ่งเรือง. (2546). **หลักวิชามานุษยดุริยางควิทยา**. เอกสารการสอนรายวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์ชาติพันธุ์วิทยา ภาควิชาศิลปนิเทศ คณะมนุษยศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปรีดี รักชีพ. (2552). **วงปี่พาทย์มอญคณะครูพุ่ม เผยแผ่เย็น**. วิทยานิพนธ์มนุษยศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรีชาติพันธุ์วิทยา ภาควิชาศิลปนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ผจงจิตต์ อธิคมั่นทะ. (2543). **การเปลี่ยนแปลงสังคมและวัฒนธรรม**. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พีระชัย ลีสมบุญผล. (2554). **ดนตรีในราชบุรี**. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- พูนพิศ อมาตยกุล. (2529). **ดนตรีวิจิตร**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สยามสมัย.
- มารี แก้วแดง. (2547.) **การปรับตัวของนักดนตรีพื้นเมืองในบริบทของสังคมเชียงใหม่ปัจจุบัน**. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภูมิภาคศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รังสรรค์ บัวทอง. (2547). **วัฒนธรรมการสืบทอดวงปี่พาทย์มอญในอำเภอเมืองสุพรรณบุรี**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวัฒนธรรมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ศรีเวียง ไชยสิทธิ์. (2552). **ปี่พาทย์มอญ: กรณีศึกษาอำเภอบางซ้าย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. การประชุมทางวิชาการของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ครั้งที่ 47: สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมเกียรติ ต้นสกุล. (2525). **สังคมวิทยาเบื้องต้นและความรู้เรื่องสังคมไทย**. สุราษฎร์ธานี: วิทยาลัยครูสุราษฎร์ธานี.
- สมเกียรติ หอมยก. (2546). **วงดนตรีเจริญ : วงปี่พาทย์มอญของจังหวัดปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวัฒนธรรมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สันติ อุดมศรี. (2549). **การสืบทอดวัฒนธรรมดนตรีไทยในสำนักครุรวม พรหมบุรี**. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดุริยางค์ไทย ภาควิชาดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพิศวง ธรรมพันทา. (2543). **มนุษย์กับสังคม**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ภูมิไทย.
- อธิกมาส ศรีโพทอง. (2557). **กระบวนการถ่ายทอดการแสดงด้านหมอลำของหมอลำสมลี อาจวิชัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต (ดุริยางคศิลป์): มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อมรา พงศาพิชญ์. (2541). **วัฒนธรรม ศาสนา และชาติพันธุ์ วิเคราะห์สังคมไทยแนวมนุษยวิทยา**. กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อิทธิพล สวัสดิ์พุกษา. (2558). **การปรับตัวของแตงกวาบ้านในสังคมไทยปัจจุบัน**. ดุริยางคศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคีตวิจัยและพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร.